

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Govor slov. poslanca dr. L. Gregoreca
v državnem zboru dne 3. maja 1887.

(Dalje.)

Cesarstvo avstrijsko raztrgali so na dvoje. To je takozvani dualizem in ta nesrečni dualizem imenoval je nedavno češki poslanec dr. Gregor: zločinstvo, prizadejano državnej jedinstvi. Izraz je trd pa resničen in zato dobro označujejo njega nesrečne posledice nemškega pesnika Schillerja besede: „das ist der Fluch der bösen That — Dass sie fortzeugend Böses muss gebären“. Najhujše zlo izmed vsega, kar ga je dualizem pouzročil, pa so narodni prepiri. Teh sicer poprej tudi ni manjkalo. Toda dualizem jih je podnetil, da s plamenom gorijo. Pa tudi drugače biti ne more. Kajti dva naroda postavlja dualizem vsem drugim v varuha in strahovalca. Na Ogerskem hočejo vse pomadjariti, pri nas vse ponemčiti, oziroma polahoniti. Toda v Avstriji živijo tudi Slovani in Rumuni. Ti se ne dajo raznaroditi, branijo svojo narodnost. Vsled tega je naroden prepri, narodna borba neizogibna. Dokler bo tako država razklana na dva kosa, niti misliti ni, da bi mogli dospeti do narodne in jezikovne jednakopravnosti. Dualizem zanikuje jednakopravnost in ustvarja dve ječi, kjer so Madjari in nemški liberalci v zvezi z Italijani vsem drugim narodom avstrijskim postavljeni za — jetničarje. Grof Taaffe ni pomagal dualizma uvesti, pa po svojem mnenju tudi naloge ni dobil odpraviti ga. Toda narodi avstrijski, mi poslanci smo dolžni, misliti na to, da dualizem zatremo in Avstriji do njene prejšnje jedinstvi in celokupnosti pomoremo. Kajti tega je treba, ako hočemo pravi in vstrajni mir narediti med narodi. Vem, da ministerstvo samo tega ne zmore. Treba je še drugih faktorjev ali sredstev. Jugoslovani, namreč Srbi, Hrvati in Slovenci smo zelo tega mnenja, da so dnevi dualizma že šteti. (Živahni klici: čujte! čujte! na levi). Nam se hoče dozdevati, da se že nareja

podporišče, na katero zastavijo zvod ali navor, ter madjarski šovinizem prekopicnejo. (Čujte! na levi). Saj družega ni treba, kakor da Avstrija ne dopušča Francoske zopet potlačiti ter se z Rusijo zastran balkanskega polotoka na mirnem pobota, kakor smo nedavno v novinah čitali, da se je pobotala l. 1878 ž njo zastran Bosne in Hercegovine. Tedaj pa je Avstriji mogove svojo oblast raztegniti do Soluna ter ustvariti avstrijsko jugoslovansko uprašno skupino, ki bode dovolj močna brzdati Madjare. (Živahni klici: Čujte! na levi. — Poslanec Neuwirth: to je program. — Klici na desni: mir!) Tedaj bode konec dualizma.

Drugi glavni vzrok nepretrganim narodnim preprirom pri nas je po mojem mnenju sedaj obstoječa deželjska samouprava ali deželjska avtonomija z njenimi krivičnimi volilnimi redi.

To se kaže osobito v deželah z raznimi narodnostmi in takšnih kronovin štejejo največ, na primer Češka, Moravska, Šlezka, Bukovina, Tirolska, Koroška, Kranjska, Goriška, Trst, Istra, Dalmacija. Tukaj nastane najpoprej borba za večino v deželnem zboru. Pulijo se pa za večino ne toliko politične, kolikor narodne stranke. Sedaj pa izkušnja uči, da katerakoli stranka ali narodnost večino dobi, ta si prizadeva potem na vse kriplje to večino izkoristiti brezobzirno zoper manjšino, ki je večini izdana na milost in nemilost. (Poslanec dr. Foregger: Dalmacija! — Poslanec dr. Vošnjak: Gradec! — Poslanec dr. Foregger: no, Vi imate vzrokov pritoževati se!) Narod, ki ima večino, polasti se najprvlje deželjske mošnje ter jo skuša vsako leto izprazniti pred vsem na korist svoje stranke, na korist svoje narodnosti; polasti se tudi šolstva in skuša narod, ki je v manjšini, raznaroditi in polagoma zatreti. (Poslanec dr. Vošnjak: tako delajo v Gradcu!) Ker se pa še črv zvija, kedar nanj stopiš, brani se tudi narod, ki je v manjšini, in narodna borba je v deželi, ki nam pobira

najboljših moči in kali že družbinski mir. Sedanja deželna samouprava, to je načelo nasilstva, načelo posiljevanja drugega po drugem in nasledek je borba vseh zoper vse! (Čujte! čujte! na levi.) Zatorej mislim, da bo vsak izobražen človek, vsak pravi avstrijski domoljub pristržno želel, naj bi narodnih preprirov pri nas vendar že konec bil. Dobro, tedaj pa sezimo po sredstvu, ki je že izumljeno, da celo v zakonu določeno. Podobno je onemu, kojega se poslužujejo v hišah, kder se stranke ne morejo same porazumeti med seboj. Prezaprejo jih. (Prav na levi.) Kakor sedaj kaže, ni misliti, da bi narod drugemu narodu bil pravičen v narodnih zadevah. To je sicer obžalovati, pa utajiti se ne da. Dobro, tedaj pa narazen s prepriročimi se narodnostmi! (Prav, na levi.) Naj se prepove, zabrani Nemcem v šolskih rečeh ukazovati Slovanom. (Klici na levi: tedaj hočete dežele na dvoje razkosovati!) Pa tudi Slovani naj ne sklepajo in določujejo Nemcem, kakšne šole bi naj ti imeli. Takšne reči se naj dotičnemu narodu samemu prepuščajo. Ta bodi v narodnih svojih rečeh sam svoj sodnik. (Res je, prav tako! na levi.) Saj se ima narod sam najbolje zanimati za samega sebe; on ima za to najboljših, najnežnejših čustev. On sam bode vselej najprimernejša sredstva izumil, sklepal in prirejal. (Poslanec Richter: le dosledno!) Za sleherni narod se naj priredijo narodne upravne skupine, (Poslanec dr. Derschatta: ter naj upravo vsak narod plačuje sam) kjer bo vsak narod sam svoj gospod zastran svoje narodnosti. Tedaj odpade predmet sedanjim narodnim preprirom in teh je konec! (Klici na levi: zelo gotovo.) Moja misel ni kaj novega. Že l. 1848 so jo sprožili na državnem zboru v Kromeržih in pozneje v znanem členu 19. državljskih osnovnih pravic so jej dali obliko zakona. Ta veli namreč: „vsi narodi v državi so jednakopravni, vsak narod ima nekrhljivo pravico varovati in gojiti svojo narodnost in jezik.“

Vpraša se, kdo ima ta član 19. izvesti? Deželni zbori gotovo ne, ker v zakonu še niti imenovani niso; vlada pa le toliko, kolikor izvedenje ovega člana pripada eksekutivi. Pravo sredstvo, pravi organ za izvedenje naznačen je v členu samem: vsak narod ima nekrhljivo pravico varovati in gojiti svojo narodnost in jezik. Če ima narod to pravico do svrhe, do namena, jo ima tudi do potrebnega sredstva, a tega še nima nobeden narod in ga treba ustvariti, da sleherni narod po njem izvaja člen 19. ter varuje in goji svojo narodnost in jezik. In to sredstvo so izvoljeni narodovi zastopniki in ti vkupe skrbijo, da se izvaja član 19. To razumevam pod besedo: narodna samouprava, narodna avtonomija. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Pomoč zoper podgane.

Sitne so podgane in še bolj so škodljive kmetovalcu. Kar si je z božjo pomočjo pridelal in srečno spravil pod streho, ne da mu je uima vzela na polju, na to pa mu doma preži dolgoropa podgana. Pred nje zobom ni varno žito v kašti, ne koruza v kozolcu, še nad meso v „truglji“ spravi se mu ta bosonoga mrcina.

Pomoči zoper njo ponuja se pač veliko po štacunah a naj človek poskusi vse take pripomočke, nad tega, ki za priporočamo v teh vrstah, ga ni. Vse drugo ne izda ničesar ali le malo, najbolje je še le to, če se podgana usmrti. Zna se za več vrst strupa, po katerem pogine podgana a pri njem pride vse na to, kako ji ga naj damo.

Fosforovo testo, ako se pomaže z njim kruh, jedó vam podgane prav rade. Le-ta strup tudi ni drugim živalim nevaren, ker se v nekaterih dneh izgubi ali kakor pravimo, zgori v truplunesrečne podgane. Vsi drugi strupi, posebno tudi mišnica, ostane pa še pozneje nevarna in tako se nagodi v časih, da pogine druga žival, ki jo dobi va-se.

Le-ta strup kaže torej najbolj, da ga spravimo podganjadi v želodec, če le mogoče, vsej, kar je imamo pod streho. Nekaj pa je pri njem vendar-le sitno, to namreč, da ga podgane izpoznajo kmalu. Če ga okusijo, pa ne v toliki meri, da jim zavije vrat, ne poskusi vam premetena žival potlej tacega kruha pol ali celo leto več. Treba je torej za to skrbeti, da ga dobodo poprek vse podgane ob enem kratu zadosti. Dobro je po tem takem, da se jim zvečer nastavi kruha v toliki meri, da še ga ostane kaj v jutro, ko ga sopet spraviš z mesta.

Tako je par noči storiti — dotlej, da se navadi podganjad ter si pride vsako noč po hrano. Kedar se je to izgodilo, tedaj pa se jim napravi — zadnja večerja. V ta namen se nareže kruha v kose, za pol tanše, kakor so bili druge krati, pomaži jih precej debelo s fosforovim testom ter jih zloži sopet vkup. Sedaj pa se razreže ta kruh v kosce, ravno tolike, kolikoršnji so bili druge noči ter se razpoložijo zvečer na navadnih mestih.

Kar doživi potlej človek, to je čudovito. Skorej vselej so podgane že v isti noči poginile, vse, do ene vse. Za več let ima človek mir od njih. Ako ti jih pa pride iz soseske, treba ti je pač svoje delo z nova pričeti.

Isto se izgodi tudi, če ravnaš enako z mišnico, samo bolj nevarno je to, kakor smo že zgorej rekli. Vse pride pri tem na to, da si navadiš poprej podgane na „obednice“, ker le tedaj ti bodo vse prišle in se za vselej do sita najedle. Fosforovo testo se sicer sveti v noči,

toda to ne moti podganjati, še le brž rajši pride po hrano.

Sejmovi. Dne 28. maja na Starih sv. gorah pri Podsredi in na Tržišču pri Slatini. Dne 31. maja pri sv. Emi poleg Podčetrтка, v Lučanah, v Poličanah, v Marenbergu, v Ljutomeru, v Ločah, v Mozirju, na Rečici in v Laškem trgu. Dne 1. junija v Lučanah in na Ptuju. Dne 2. jun. pri sv. Heleni poleg Šmarja, pri sv. Marjeti poleg Maribora in pa v Radgoni.

Dopisi.

Iz Ribnice. (Nekaj za naše društvo.) Kakor čujemo, imelo bo tukajšnje naše „bralno društvo“ dne 30. t. m., na binkoštni ponedeljek, svoj izvanredni zbor. Vse bližnje in dalnje rodoljube, naj že dobé vabilo ali ne, vabimo še tukaj posebej, naj prihité v društveno kolo, kajti poleg zabavnega dela veselice, združene s petjem, godbo in tombolo, imajo priti na vrsto tudi nekateri vevažni resnobni pogovori in dogovori. Tako ima naše razumništvo, in slovenski kmet sploh, obračati v sedanjem času čedalje več paznje šolskemu poduku, da se tukaj v ljudskih šolah ne bo preveč v kot porival naš slovenski jezik in se v šolah košatila edino le nemščina. Štatistika umrljivosti že glasno pričuje, da kjer je mladina preveč z nauki naphana, zlasti še z nauki, ki so jej jako nepotrebni, tam se tudi neprestano krajša človeška starost. Smelo se pa reči, da od mladine sedanjih potujčevalnih šol bo težko kateri 80 let dočakal. Sovražnik svojega otroka toraj je, kdor bi sam želel, naj bi se poučevala le nemščina in zopet nemščina, kajti ako nemškemu detetu na srednjemu štajarju, ali le malo preko Radelna, zadostuje njegov „hinder-hander“, zakaj bi naj slovenski jezik naše mladini ne? Kdor pa hoče študirati štatistiko umrljivosti med nami in njimi, naj obišče samo naša in njihova pokopališča pa bo izvedel. — Dalje pak hočemo tudi zahtevati naj železniško osobje, ki posluje na progah, ki vodijo po slovenskej zemlji, izrečno zna tudi naš slovenski jezik, kajti misliti je, da je ono zavoljo ljudstvo, ne pa ljudstvo zavoljo njega tukaj. Pa še več. To sedanje urgermansko osobje ima ali nima nekaj v svojih paragrafih, kar se mora na vsak način predrugačiti. Ono ima menda, kakor se kaže, nalogo: prejemnikom kakošnega blaga ali robe dotičnih „aviz“ na dom ne pošiljati, ali jim še celó naznaniti ne, da je kakošnja pošiljatev na koga došlo. Debelo pa znajo zaračunati dotični „lagerzins“, pa Bog vé, ali od avize, ali od blaga. Ker prejemnik kakošnje pošiljatve ne zamore ovohati, kdaj bi mu bil kedó kaj poslal, naj se je to zgodilo po naročilnem ali nenaročilnem potu, in ker je to plačilo lagerzinsa res krvavo oderuštvo, mo-

ramo soglasno zahtevati, da se dotični pravilnik postajinega vodstva prenaredi tako, da se mora vsaj po preteku treh dneh aviza prejemniku po pošti na dom poslati in ko bi se to ne zgodilo, pa bi se od blaga vendar računil lagerzins, naj se vsak takošen postajni vodja postavno kaznuje. To utegne pomagati, da naše ljudstvo ne bo znosilo toliko novcev železnici samo zaradi zanikernosti njih osobja.

S Ptuja. (Politično društvo.) Dne 6. maja t. l. imelo je slovensko kat. politično društvo Pozor na Ptuji v prostorih narodnega doma svoje zborovanje, in se je novi odbor volil. Volili so se per acclamationem: g. dr. Jakob Ploj, predsednikom, g. dr. Fran Jurtela, podpredsednikom, gg. dr. Josip Čuček, Alojz Brenčič, P. Benedikt Hrtiš, Jožef Jerman in Andraž Jurca odbornikom, gg. Tone Gregorič, Miha Brenčič in Marko Pavlinič, namestnikom. Novo izvoljeni odbor se je takoj koustituiral ter se blagajnikom izvolil g. dr. Josip Čuček, tajnikom g. Alojz Brenčič. — Gospod dr. Fran Jurtela je pri točki „posebni nasveti“ stavil predlog, da se gosp. dr. Lavoslav Gregorecu za možko postopanje in brigo gledé koroških Slovencev po brzozavnem potu posebna hvala izreče in se je ta predlog enoglasno sprejel.

Iz Gornje Radgone. (Bauernverein.) Čudimo se, kako hodi bauernverein zvito okoli prav, kakor lisica išče, koga bi v svojo lukno zvabila. V Radgoni so imeli na veliko križevo zbor. Radi njega so že prej v nemških časnikih trobili, da bode iz ljutomerskega okraja osemdeset jahačev prijahalo. Toda na zboru ni bilo zavednega Slovenca, ko bi ga z gorečo bakljo pri dnevu iskal. Tu smo že tako zavedni, da če kaj na tak zbor pošljemo, tedaj že rajši osla brez konja. — Tu mi pride basen na misel o lisici. Kaj stori ona, preden do svoje lukne pride? Vse druge pregleda ko bi ji kedaj v kateri trebalo stanovati. Tako je tudi ta svojat storila, na veliko križevo večer še le je prišla v Gornjo Radgono h g. Kirbisu ter je ondi ves žolč svoj razlila na vse, kar je slovenskega. To so ljudje, to je omika, to je bauernverein, da se Bóg usmili. Tako dela ta liberalna stranka, ni upati, da bi te ljudi še kedaj pa-met srečala.

Iz Trnovelj. (Volitve. Pomoček.) Da je jeza škodljiva za človeško telo, to je gotovo in če mora človek v jezi dolgo živeti, se je bati gotove smrti, ako ni pomoči. Mi smo imeli moža, ki je moral od naše prve volitve dne 11. oktobra l. l. pa do dne 5. aprila t. l. v takem srdu živeti, da se je bilo bati za-nj. Ta mož je bil naš ljubi lončar v Škofljivasi. Celih 7 mesecev je hiral in hodil pobitega srca sem in tje, da smo ga že vsi obsodili za večnost. No pa se še vendar najde pomoček tudi za take lončarje. Našega je rešila strašne jeze in togote

nova občinska volitev, kajti pri tej so ga dali zopet v odbor. O srečni dan, da ga je čakal in se rešil strašne muke! Drugače bi mu ne bilo mogoče živeti, toraj je na drugi strani vendar le pomoček tudi volitev za take može, kajti zdaj je vesel in zdrav, kakor riba v vodi.

Iz Laškega okraja. (Spletkarije šulvereina.) V zadnji številki „Slov. gospod.“ je bilo brati, da smo tukaj od slaboglasnega „šulvereina“ 3000 gld. za našo šolo prejeli. Dpisnik je nekaj zvoniti slišal, pa je ugibal: pri kateri cerkvi? Reč je ta-le: Tukaj na Toplici se je pri gostih večkrat nabiralo za zidanje nove šole, posebno pri tombolah ob rojstnih dnevih svitlega cesarja. Rajni Uhlich, posestnik toplie, je te denarje v Celjsko šparkaso dajal, in ne da bi bukvice šolskemu svetu kot pravemu lastniku izročil, obdržal jih je sam in se predrznil v svoji oporoki o tem tujem blagu sporočiti, in samovoljne pogoje staviti rekoč: da se sme ta denar šolskemu svetu le takrat izročiti, ako se šolski svet zaveže, da se bo v novi šoli poleg slovenskega tudi nemški podučevalo. Toda mi prašamo, kakšno pravico je rajni Uhlich imel, o tem tujem denarju v testamentu govoriti in lastnovoljne pogoje staviti? Denar se je brezpogojno pobiral, samo za zidanje nove šole, to more mnogo prič potrditi, in nikdar za nemško šolo; to more tudi pisatelj teh vrstic s prisego potrditi, bil je našč šel brat črno tablo, na kateri je bilo zapisano: „Tombola zum Besten des Schulbaues zu St. Margareth.“ Drugače bi gotovo se ne bil tombole vdeležil. Dalje ne prihajajo zgola Nemci v toplie, temuč tudi drugi; zlasti meseca avgusta, in o tem času se je največkrat pobiralo, je skoraj večina Madjarov, Hrvatov in Lahov. Ti bodo debelo gledali, ako sedaj izvejo, da so za nemško šolo vlagali in kako vestno se je ž njihovimi denarji ravvalo. Da pa to nabiranje ni Bog vеди, kakšna velikodušnost ali nesebičnost topliškega posestnika Uhlicha, vidi se iz tega, ker je to njemu samemu v največji korist bilo, zakaj on bi moral kot največji posestnik tudi največ k šoli plačati. Šolski svet se je do finančne prokurate obrnil, le-ta pa je v Gradcu, in to pove zadosti; ona je to lastnovoljno sporočilo Uhlichovo čisto v redu našla. Med tem časom se je šola dokončala, in od prokurate zapuščen šolski svet v zadregi zaradi plačila je privolil, da se sme tudi naprej v višjem razredu, kakor postava veli, nemški podučevati, samo g. župnik tega ni podpisal, temuč je protestiral zoper legalno oporoko. To dovoljenje se je uknjižilo pri zemljiščni knjigi v Laškem, da ko bi kedaj se v tej šoli nemški ne podučevalo, mora se Toplici teh 3000 goldinarjev vrniti. Gospodje juristi, povejte nam, zakaj bi se ta denar, ki ni bil za toplie nabran, moral v tem slučaju toplie vrniti, in

ne za kakšen drug dober namen? in ti, občina sv. Krištofa, povej nam, zakaj imaš zdaj, ko smo ti nad 8000 za šolo plačali, še 3000 vknjiženega dolga na šoli? Naš zastopnik v državnem zboru pa dregni gospoda ministra, naj finančni prokuraturi naroči, se za šolski denar bolj toplo potegovati.

Od sv. Bolfanka v Slov. gor. (Pogreb.)
Dne 7. maja smo tukaj mnogospoštovanega velikoposestnika Janeza Kronvogla v Čermlji hladni zemlji izročili. Rajni je bil miroljuben, skrben in po vsaki strani priljubljen gospodar. Kako ga je vsa okolica ljubila, to se je izvidelo pri njegovem pogrebu. Domači in sosednji farani so se v lepem številu zbrali, ter ga spremljali k večnemu počitku. Mnoge in mnoge solze so tekle po njem. Naj počiva v miru!

Iz Makol. (Strela.) Naznanjam vam prav žalosten dogodek. V soboto dne 7. t. m. udarila je strela v hišo nekega kmetovalca tukajšnje Št. Anske občine (na Dednem vrhu) ter je ubila 19letnega mladenča, brata gospodinjnega, in pa 24letno deklo Miciko Sket. Gospodinja z malim otrokom in nje stara mati, ki ste bili tudi v hiši navzoči, ostali ste hvala Bogu vsi nepoškodovani. Ubita deklina bila je ravno prejšnji dan na čast preblaženi kraljici majnikovi pri spovedi in sv. obhajilu — pač blagor tistim, kateri so vedno pripravljene, stopiti pred ostro sodbo božjo, kaj ne?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na Dunaju so imeli prve dni tega tedna imenitnega gosta, bavarskega vladarja, princa Luitpolda. Svitli cesar so ga bili sami vzprejeli na kolodvoru. — V državnem zboru so že proračun ministra za trgovino potrdili. V tem se je govorilo o marsikateri želji, izlasti gledé novih železnic. Poslanec Celjske skupine kmečkih volilcev, g. M. Vošnjak je poudarjal potrebo železnice, s katero bi se Dunaj naravnost zvezal z Bosno, potem pa tudi železnice, ki bi šla iz Celja skozi Pohorje do Spodn. Dravberka. Tudi je omenil, kako da bi lahko poštna hranilnica veliko še hasnila kmečkemu prebivalstvu. Dobro, ko bi minister tega ne prezrl. — Unih 15 ultranemških kričačev (dr. Ausserer, dr. Foregger, Posch i. dr.), ki so jih bili tovariši rinili iz „nemškega kluba“, naredili so si sedaj nov klub, „nemško-narodno zvezo.“ — Kaj stori domišljija, vidi se v Gradcu pri lotriji. Številka 47 že 107krat ni prišla, tedaj pa mora(?) sedaj kmalu priti! Vsled tega se stavi na-njo toliko in po tolikih, da se sme na njo staviti le 50 kr. in redarji stojé pred vsako nabiralnico, sicer je prevelika gnječa. Kako neumno! — Slov. Korošci so jako veseli moške besede posl. Kljuna gledé žalostnih raz-

mer na slovenskih ljudskih šolah. — Celovski vladni časnik je imel te dni neko oznanilo tudi v slovenskem jeziku, vsled tega je nastal strašen vrišč med nestrpljivimi nemškimi kričači. Moj Bog, menda pa vendar-le ne bode za voljo tega zemlja požrla kje Korošcev? — Nesrečni spomenik grofa Auersperga v Ljubljani bode ponočnjakom v oči ter so ga sedaj že iz nova ogrdili. To ni lepo pa tudi pametno ni, kajti nemški kričači so tega le veseli ter upijó, kakó da je surovo slov. ljudstvo. Sedaj stoji straža pri njem. — Na Kranjskem je v celem 51 požarnobrambenih društev a škoda, da se je vanje nemščina vtihotapila. Po Primorju se ustanavlja „zadruga za zavarovanje živine“. Misel je dobra, toda kmet si s tem nalaga novih stroškov, to odvraca marsikoga, da se ne zapiše vanjo. — Za spomenik pok. prof. Erjavcu je že nabranih 2462 gld. 44 kr. Namerava se za denar neka ustanova na njegovo ime. Ta pa se določi, kedar se postavi spomenik. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je bilo pri mil. nadškofu dr. Zornu v Gorici in pri mil. škofu dr. Glavini v Trstu. Pri obeh je čulo vodstvo prijazno, izpodbudljivo besedo. — Mestni zastop v Trstu se brani zadruga pekov, kakor jo zapoveduje postava, brž zato, ker peki ne čutijo z irredento. — V Bosni in Hercegovini napreduje kat. cerkev vidno, odkar ste pod dve glavim orlom. — Hrvaški sabor je slovesno sklenil dne 24. maja saborsko dobo. Volitve za novo dobo se pričnó že v mesecu juniju. Ban obiskuje sedaj Slavonijo ter ga vzprejema kakor se hvali, ljudstvo povsodi prav veselo. Če je le resnica! — Po Ogerskem so velike povodnji. Več rek je stepilo čez bregove ter je vsled tega veliko škode. Nekateri kraji stojé vsi pod vodo. — Neka ultramadjarska stranka terja, da se naj naši vojaki učé madjarščine, madjarskim pa se ni treba učiti drugih jezikov. To premore le ohola domišljija prenapetih Madjarov.

Vunanje države. Gledé bolgarskih zmešnjav tirja sedaj Turčija, naj velesile dajo „so-branju“ troje kandidatov za knežji stol, da si izbere izmed njih kneza. Čas bi za to že pač bil, toda ni še upanja, da se uresniči Turčiji ta želja. — Srbska kraljica biva v Odesi na Ruskem, to se tolmači sedaj tako, da jo zavije srbska politika odslej bolj na rusko stran. Ministerstvo se bojda pomnoži za eno osebo, ker stopi vodja naprednje stranke, Miha Rabič, za gospodarstvo v ministerstvo. — Ruska carska rodbina se je vrnila v Gačino. Čete kozakov pomnožuje Rusija ter jih tišči na Poljsko. Čemu ji bodo ondi? — V Nemčiji še je vedno nek strah, češ, da se Francija pripravlja za vojsko zoper njo. Vsled tega se pripravlja tudi ona na vojsko. Ropar sluti vedno nevarščino za svoj rop, čudno, če bi bilo v Nemčiji drugače. Alzacija in Lorena še nič kaj ne marate

za nemško „pikljo“. — V Belgiji stopa se ostro zoper uporne delalce; na večih krajih posebno v Hennegau so ti hoteli vse tovarne z dinamitom vkončati a vlada jim je prišla na sled. — Angleska zbornica še razpravlja o kazenski postavi zoper Irce. Huda je dovolj za irsko ljudstvo, vendar če kaj izda pri tako žalostnih razmerah, kakor so ondi, je več, kakor prazno vprašanje. — Na Francoskem še ni sestava ministerstva gotova; vojni minister, general Boulanger, dela jim preglavico, ker ga hoče bojda ljudstvo tudi v novem ministerstvu, a možem, katerim je predsednik republike, stari Grevy, velel sestaviti ministerstvo, ni general nič kaj po volji. — V Švici je vzela država prodajanje žganih pijač v svoje roke. Tudi tam bi radi skrčili njih zavživanje. — Italija nima sreče s svojo afrikansko ekspedicijo. Denarja in vojakov žre jim čedalje več, a koristi še nimajo nič kaj od nje in Bog ve, če jim je sploh kaj prinese. — Na otoku Kreta še vré naprej med Turki in kristijani; pravi se, da tiče v tém roke angleških kramarjev. — V Mejiki so bili strašni potresi, več mest je uničenih. — Iz Egipta pojde v letu 1890 zadnji angleški vojak, če — pojde, Angleški vladi bode s tem težko resnica.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Vid pri Ptujju.

(Odlomek iz krajne zgodovine. Spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Ker pri sv. Vidu zaradi tega ni mogel živeti, odšel je l. 1603., ko se je na Ogerskem bila vstaja vnela s 5 konji tje ter je poldrugo leto služil kot vojaški duhovnik v krščanski armadi. Potem se je vrnil v svojo domovino na Koroško, kjer je l. 1608. postal kanonik v Velikovcu. Župnijo sv. Vida pustil je med tem oskrbovati po Mihaelu Nürnberggerju, ki pa ni bil duhoven, ampak laik. L. 1610. jo je pa izročil luteranskemu baronu Wolfu Weikhartu Herbersteinskemu in njegovim dedičem, ki mu je obljubil 450 gld. takoj izplačati in povrh še vse dolge, ki jih je župnija takrat imela poravnati. In že dne 21. aprila 1610 je Herberstein prišel z huzarji in pandurji k sv. Vidu. S silo se je polastil ondi farovža, namestil duhovnika in hrvaške in krivoverne oskrbnike, prebivalce pa primoral, da so mu zvestobo prisegli. Nekateri Vidovčani so iz strahu in groze odbežali in se poskrili. Kakor k sv. Vidu, postavil je tudi k podružnici D. Marije v Podlehniku nekega Hrvata za dušnega pastirja. Dne 23. aprila t. l. — tedaj čez dva dni — prišel je tudi Ernst Latomus k sv. Vidu, da bi z Herbersteinom pismeno pogodbo napravila.

Pa ljudstvo z novo uredbo nikakor ni bilo zadovoljno. Obrnilo se je torej do omenjenega

Pileatorja, župnika v Hočah in v Mariboru in ga je, razloživši mu vse razmere prosilo, naj on, ki jih je bil že enkrat od krivovernih tlačiteljev rešil, se tudi zdaj jih usmili ter jim pomaga.

Pileator je vso stvar v obširnem pismu dne 10. maja 1610 nadvojvodi Maksimilijanu naznanil in ga prosil, naj z ozirom na to, ker je dolžne davke odrajtal, župnijo sv. Vida njemu izroči. Vsled tega vršile so se stroge preiskave, katerih nasledek je bil, da so župnijo Herbersteinu vzeli in jo dne 13. julija 1610 pod posebnimi pogoji izročili na 12 let župniku v Mariboru, Juriju Pileatorju. Ta se je zavezal, da bo pri sv. Vidu dal popraviti, kar je zanemarjenega in kakor najhitrej zaostale davke poravnal; tudi bo skrbel, da se bo božja služba redno opravljala in bo župnik v Hočah dobival penzijo od 25 gld., 4 štrtinjakov vina in 12 kapunov na leto in ko bo 12 let preteklo, bo župnijo v vsem vredjeno izročil zopet župniku v Hočah. Te pogoje je odobril cesar Ferdinand dne 28. septembra 1610.

Pa Pileator, ki je bil zelo zadolžen — ni mogel dolgov plačati in vedno bolj je izprevidel, da mu bo vse spodletelo in da vtegne slednjič še celo župnija v Hočah ob svojo penzijo priti. Da reši, kolikor bi se dalo, pride mu na misel, župnijo sv. Vida minoritom v Gradu prepustiti. Začne se toraj z njimi pogajati in res že l. 1617 je bila stvar dognana in pogodba sklenjena. Minoriti so se zavezali dolžne davke plačati in penzijo v Hoče odrajtovati, „si et quantum de jure visum fuerit Serenissimo Regi Ferdinando tamquam domino et patrono saeculari dictae parochiae (Hoče) vel praelibato illustrissimo nuntio apostolico vi urbarii consuetum esse videatur“. (Konec prih.)

Smešnica 21. Mlada žena Jurija Čmrla je umrla, mož je seveda po njej žaloval. Tako se spodobi ali na zadnje je bilo vendarle konec tega žalovanja. Sedaj pa hoče nesreča, da še možu pogine krava. Te nesreče pa sedaj ni mogel prenesti, žalost ga je kar vila. „Kaj“, toži sosedu svojo nevoljo, „kaj bi človek ne žaloval! Ko mi je bila tovnjej umrla žena, ponudilo se mi jih je koj troje mesto nje, sedaj pa, ko mi je krava poginila, nihče mi ne ponudi še ene!“

Razne stvari.

(Mili dar.) Njih ekscelencija mil. knez in škof so dali za pogorelce v Novi cerkvi 90 gld.

(Savinjski sokol.) To društvo ima v nedeljo dne 29. maja, svoj izredni občni zbor v Mozirju. O pol 11ih bode skupno pri sveti meši, ob 12ih je obed v čitalnici in ob treh popoldne je potlej zborovanje. Zvečer ob 8ih

je bakljada in za njo je splošnja veselica. „Sav. sokol“ ustanavlja požarno brambo ter jo, kedar jo ustanovi, podredi sebi. Misel je dobra in zasluži vso podporo.

(Vabilo.) Celjsko učiteljsko društvo ima v torek dne 31. maja t. l. ob 11. uri dopoldne v Celjski okoliški šoli svoj redni mesečni zbor, h kateremu najuljudnejše vabi odbor.

(Šolsko društvo.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico napravi na binškoštni pondeljek, t. j. 30. maja t. l. shod v Bačah (Faak) v Ojceljevi gostilni (p. d. pri Cvancigerju) ob treh popoldne z nastopnim dnevnim redom: 1. Pozdrav načelnikov. 2. Volitev šestih zastopnikov za veliko skupščino. 3. Poučen govor. 4. Deklamacija: a) Boštjan goljfan, Slomšek; b) Viola, Slomšek. 5. Šaljiv govor. 6. Deklamacija: a) Župan, Vilhar; b) Senica, Slomšek. 7. Slučajni nasveti in predlogi. — Med posamičnimi točkami pojejo domači pevci in kvartet iz Ljubljane. — Vstop je le udom družbe sv. Cirila in Metoda dovoljen in sicer brez vstopnine. Pobirali pa se bodo pri vstopu dobrovoljni doneski v prid družbe, kjer se bodo sprejemali tudi novi udje. Da se tega shoda vsi častiti društveniki in prijatelji naši v velikem številu udeležé, vabi najuljudnejše načelnštvo.

(Imenovanje.) G. Fr. Romih, doslej učitelj na ljudski šoli na Ptuj, pride za učitelja na meščansko šolo v Krško. Mi čestitamo marljivemu gospodu za to povišanje.

(Majev izlet.) Moško pevsko društvo poda se na binškoštno nedeljo v jutro iz Maribora v Celje ter ostane ondi do pondeljka zvečer. Da se bode pri tem izletu nemški pelo, pilo in jedlo, to je gotovo, ali bodo pa tudi šli ta dva praznika kaj v cerkev, tega ne pové nobena „pratika“, da-si jim ne manjka za to tudi v Celju — nemške cerkve.

(Slava v Slovencem.) Pri volitvi v cerkveni konkurenčni odbor v Ormožu zmagali so dne 22. majnika narodnjaki. Izvoljeni so bili gg. dr. Omulec, načelnik Jakob Šinko, namestniki obč. predstojniki: Martin Žibret, Martin Kociper in Martin Ivanuša, odborniki.

(Vinoreja.) V Cmureku se je osnovalo te dni vinorejsko društvo. Društvu je namen varovati zdravo, natorno vino ter se zoperstaviti ponarejanju vina. Dobra ali težka je ta naloga.

(Živinoreja.) V soboto dne 28. maja bode ob 9ih dopoldne razstava domačih bikov v Celju in razdeli se pri njej več daril za izvrstniše živali.

(Požar.) V pondeljek, dne 9. maja, nastal je v jutro okoli 7ih pri J. Ledineku, posestniku v Pivoli, požar. Zgorelo mu je gospodarsko poslopje, pa tudi 10 svinj se je speklo v ognju. Škode je pri 1000 goldinarjev.

(Dr. Ausserer.) Nemški dijaki so že sedaj, ko še trgajo na šolskih klopeh hlače, katerih si še niso sami kupili, radi veliki politikarji ter vam izrekó kar svojo sodbo érez profesorje, ki jim ne govore na ljubo. Čudno pa je to, da se zanima za-nje eksprofesor dr. Ausserer. Ali mar misli mož, da bo de vsak teh malopridnežev imel srečo, da si sede tako lahko kedaj kar brez učenja za polno mizo, ki mu jo pogrne žena? Aussererjevke so na svetu redke.

(Kupčija.) Knez J. Sulkovski je kupil vinograd gospé M. Millemoth v Tresternici ter se misli tam nastaniti za stalno.

(Nesrečna smrt.) Giacomo Mercuglia, zidar v Ribnici na Pohorju, si je prerezal žile na rokah in vratu ter je vsled teh ran umrl. Uzrok samomora se ne zna.

(Zdravilo.) Kedar človeka boli glava, krivo je največkrat nekaj v želodcu. Kar torej to potolaži ali pa izpravi iz želodca, to odpravi tudi bolenje. V ta namen se priporoča lahko zdravilo. Kake pol žlice soli, če se je povžije suhe, pomaga bojda velikokrat. No drago, pa tudi hudo ni to zdravilo, za to je tem boljše, kedar pomaga.

(„Matura.“) Na c. kr. gimnaziji v Mariboru vrši se zadnja ali zrelostna izkušinja pismena v dneh 1. do 6. junija, ustmena pa dne 2., 4. in 5. julija.

(Slaba pamet.) G. A. Koceli, podučitelj na Zidanem mostu, je skočil v Savo in utonil. Pravijo, da se mu je bila pamet zmešala.

(Zrelostne izkušinke.) Na c. kr. višji realki v Mariboru začno se zrelostne preskušinke, pismene dne 6. junija in ustmene dne 18. julija. K poslednjim pride gosp. R. Reichel, ravnatelj c. kr. nižje realke v Gradcu. Čudno je, da pride na c. kr. višjo realko za komisarja gospod iz nižje realke.

(Šulverein.) V Brezulah na Ptujskem polju imajo dverazredno šolo in šulverein si prizadeva sedaj veliko, dobiti jo v svoje roke. Se ve, da mu gre tu za nemške otroke ali ka li!

(Občinska volitev.) Občina Sv. Krištof pri Laškem trgu ima sedaj popolnem narodne može v svojem zastopu. Več v prihodnjem listu.

(Iz kopaljšč.) V Laškem trgu je bilo doslej že bojda 87, v Rimskih toplicah pa 63 tujev. Nekaj je to že, če tudi ne veliko.

(Sprembe v Lav. škofiji.) Prestavljena sta čč. gg.: Vid Janžekovič v Sladko goro in Andrej Keček k sv. Križu pri Ljutomeru. Kaplanija v Negovi ostane za čas prazna.

Loterijne številke:

V Trstu 21. maja 1887:	23, 34, 85, 71, 89
V Lincu „ „	39, 53, 36, 90, 79

Mili darovi za pogorelee.

Vlč. nadžupnija v Vuzenici za pogorelee na Velikih Rodnah fl. 2.83, za pog. v Novi cerkvi pa fl. 2.13. Gosp. Mart. Lapornik, posestnik v Št. Lenartu pri Laškem trgu za Novo cerkev 1 fl., za Vel. Rodne 50 kr. Bog povrni!

Postano.

V lekarni pri „Zamorcu“ na Dunaju, Tuchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti. 18—24

Zahvala.

Podpisani si usojajo, glavnemu zastopu v Gradcu zavarovalnega društva proti požaru „North British na Dunaju“ za ročno preiskovanje in izplačanje po zadnjem velikem požaru v Novi cerkvi pouzročene škode na rečeh, katere so bile pri tem zavodu zavarovane, prisrčno zahvalo izrekati ter priporočajo vsakemu ta zavod najtopleje.

Nova cerkev blizu Celja, dne 16. maja 1887.
Jakob Gobec, m. p. Alojzij Virbnik, m. p.
Janez Esig, m. p.

Da je zgoraj popisano resnično, potrdi podpisani župnijski urad.

Župnijski urad pri Novi cerkvi,
dne 16. majnika 1887.

(L. S.)

Za župnika:

Alojzij Šijanec, m. p., kaplan.
Alojzij Virbnik, m. p., cerkv. ključar.

Zahvala.

Prav v času, kakor je bilo pogojeno, sem prejel svoje plačilo za nove orglje, ki sem jih naredil v podružnici v Libiji pri Mozirju. Čutim torej dolžnost, da se za to zahvalim gg. Francu Kocjanu in Jakobu Čoprju, tamošnjima cerkv. ključarjema.

V Mariboru dne 20. maja 1887.

Len. Ebner,
izdelovalec orgelj.

Vabilo.

P. n. gospodom društvenikom „Hranilnega in posojilnega društva v Ptuj!“

K občenemu zboru z dne 6. maja t. l. ni prišlo dovolj društvenikov in se tedaj z ozirom na § 40 pravil z nova skliče občni zbor na četrtek dne 2. junija t. l. ob 1/2 11. uri dopoldan v posojilnično pisarno.

Dnevni red:

1. Poročilo nadzorništva o letnem računu;
2. Sklepanje o porabi čistega dobička;
3. Volitev enega člana v nadzorstvo;
4. Slučajni predlogi.

Za odbor:

Andrej Jurca, predsednik.

Poduk za sv. birmo

se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.
Iztis velja 12 kr.

Razglas.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru se vrši v času od 31. majnika do 4. junija 1887 poduk o požlahtnjenju trsa.

Udeležiti se sme tega poduka vsaki, kateri se na Štajarskem peča praktično z vinorejstvom.

Oglasi se naj pošiljajo ravnateljstvu deželne sadje- in vinorejske šole.

Od štaj. deželnega odbora.

Bukve božje v naravi.

Te bukve se dobé v prijetni besedi in snažni obliki za revnih 45 kr. s pošto vred vedno v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Vredne so svojega denarja.

Za mežnarja dobro rabljivi glasovir prodá po celo nizki ceni učitelj pri sv. Bolfanku v Slov. gor. 1-3

Zidan hram

s 3 sobami in 2 kuhinjama in s hlevom, 1 plug in 100 sežnjev zemljišča, se prodá v Radvanjski ulici (Rothweinstrasse) št. 151 v Magdalenskem predmestju. 1800 gld. se mora plačati v petih letih.

ŽELODČEVA ESENCA lekarja Piccolija v Ljubljani

odrešila me je boleznj, ki me je malo, da ne na kraj groba spravila. Želodec prebavljati ni zamogel skoro nobene jedi več, in nobeno sredstvo mi ni tudi samo olajšati zamoglo nepopisljivih muk in slabosti. Vrhu vsega pa dobil sem še zlatenico; in vender sem ozdravel, kakor tudi veliko mojih tovarišev, zakar pa zahvaliti se imam le edino Vašemu najizvrstnejšemu sredstvu.

Josip Tomažič, orožniški vodnik v Pulji.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr. po poštnem povzetju. Poštino trpé p. t. naročniki.

Depôts v Mariboru lekar Bancalari, v Gradcu Eichler in Nedved, v Celju Kupferschmied, v Celovcu Thurnwald, v Beljaku Scholz, v Tarvisu Siegel. 1

Harmonike, Fis-harmonije

izdeluje in popravlja ter **turnske ure** popravlja
Jože Filač
v Jarenini.

Naznanilo.

Uljudno naznanjam, da sem svojo pisarno v Poskoschillovi hiši, v I. nadstropju (poprej pisarna g. c. k. notarja Rodosche-g-a) odprl.

V Ptuj, meseca maja 1887.

S. Oschgan,
c. kr. notar.

Išče se viničar,

izkušen v vinogradarstvu, do 40 let star, oženjen, — taki brez otrok imajo prednost.

Ponudbe, z naznakom prejšnjega službovanja naj se oglasijo pri

V. Lovrenčiču,

2-2

Zagreb, Gajeva ulica št. 32.

Prave brnske suknene

robe, meter, po 1 gld. in več, najboljše vrste razpošilja po izdelani ceni

Leop. Epstein v Brnu.

Na ogled franko.

9-20

Želim kupiti od prve roke **kisla naravna vina**. Naslov: A. Gröbelbauer, Knittelfeld. 4-12

Turnske ure

se na najnovejši in najboljši način izdelujejo s poroštvom; tudi se ure popravljaajo pri

Ignaciju Berthold 1-3

v **Ernovžu (Ehrenhausen.)**

V zalogi so tudi **gospodarski stroji** (rezalnice od 28—70 gold. in mlatilnice od 70—100 gld.)

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 21. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

26. maja.

Štev. 136.

Prećenitev konja.

(Dalje.)

Neplemeniti konj je, kar se tiče visokosti, sedaj višji, sedaj nižji ter je visok lahko 1 m. 50 cm. ali pa tudi 1 m. 95 cm. na mero. Oblika je okorna, glava velika in debela, oči male, nosnice ozke, ganaše mesnate, toda ne široke, vrat je kratek, debel in manj gibčen, grive so goste, grobe, v časih kuštrave, viher je malo vznachen pa mesnat; hrbitišče in ledje je dolgo, križ širok, pogostem razdeljen ali največkrat strm. Oprsje je široko, život okrogel, trebuh obsežen, pleča so mesnata, noge pa kratke, debelih kosti in gobaste; členki so okrogli, brez kacih znakov, kite tiče pod kožo, da jih vidi človek nekam s težavo, dlaka na bicljih je rada groba in gosta, biclji pa so kratki, po gostem strmi, kopita pa so široka, večkrat plana in ne posebno trda. Koža je debela, dlaka bolj groba, kakor ne in se nič kaj ne sveti, vsaj ne toliko, kolikor se sveti pri plemenitem konju. Hod ni elastičen, pogostem je težek, živosti ni posebne in torej konj tudi ne zdrži dolgo v teku. Žile tiče istotako v koži ali pod kožo, ne da jih ugleda človek.

Med plemenitim in neplemenitim konjem je veliko vrst konj, ki se bližajo več ali manj plemenitim. Konji, katerim se pozna po zunanem več ali manj plemenitosti, imajo ime požlahtnjenih konj. Kdor iz zunanje oblike konja vé soditi, na koliko se konj bliža plemenitemu, ta se zastopi že veliko na konja.

Konj je visoko požlahtnjen, ako ima zunanjo obliko že blizu tako, kakor je ona pri plemenitih konjih ali da je po svojem pokolenju plemenit, to se pri njem ne da dokazati. Polplemenit (ne polkrvnik) je konj, ako ima že precej znamenj, ki se dobodo pri plemenitih konjih, na sebi, toda loči se po svoji visokosti, mesnatem životu. dlaki, udih, glavi itd. še za veliko od plemenitega konja.

Malo plemenit konj zove se tak, ki se bliža po svoji zunanji obliki že bolj neplemenitim konjem a kaže v enem ali drugem delu života, da je nekaj iz plemenitega konja v njem. Vseh stopinj, po katerih se dobé konji od visoko požlahtnjenega doli do malo požlahtnjenega konja, pač nismo v stanu popisati, če še storimo to le kratko. Marljivo pregledovanje konj pomaga človeku najbrž do prave sodbe.

Tako poprek lahko rečemo, da kaže ple-

meniti konj bolj za ježo, neplemeniti pa za vožnjo. Ake se križajo dalje časa neplemeniti konji s plemenitimi — tako, kakor je prav, tedaj dobodo se mešanci, požlahtnjenci, ki se bližajo več manj v svoji obliki in v svojih lastnostih plemenitemu konju.

Le-ti so tem bolji, čem več imajo plemenitosti in pa čem bolj so pri tem za rabo.

Dobro je tedaj vsekako, ako se gleda na to, da se vzredé konji v kakem kraju, ki imajo dobre lastnosti obojne vrste. Konji, ki so še precej visoki pa imajo široko in globoko oprsje, precej močen vrat, več ali manj prijetno glavo, lepo hrbitišče, močno ledje, ne ali le malo počen križ, kitaste, močne noge, lehek, pravičen hod pa se obenem držé dobro v teku — taki konji so veliko vredni. Ako ima tacihi kateri kraj, bodi jih vesel; škoda, da dobimo redko kje tacihi konj. Konji, katerih je veliko pa so ob enem plemeniti, so redki; če gre na število, bode jih le malo.

Nahaja se tudi konj, ki so na vsak način nekaj plemeniti ali ljudje jih nimajo za neplemenite, n. pr. perški in buloneški konj. Na poedinihi konjih se pač ne da določiti, v kaki zvezi da so s plemenitimi, toda to, da so, vidi hitro, kdor se kaj izpozna pri konjih. Najbolj krivo je, ako se kje preveč menjuje z žrebci. Kjer so sedaj plemeniti, sedaj pa neplemeniti, ondi se spači konjsko pleme rado na način, ki ni na korist konjereji. Tam se vidi lahko konj, ki ima lastnosti obeh vrst, pa tako, da mu ne služi; n. pr. težka glava na tenkem vratu, prvi del lep, zadnji pa, kar mogoče, neprijazen. To pači na vsak način konja in napravi, da ni veliko vreden. (Dalje prih)

Najnoveja človeška kuga.

(Dobrohotno svarilo.)

„V žganje oče se zaljubil — v žganju svojo smrt storil“. To žalostno a resnično pesem je zapel naš nepozabljivi vladika Slomšek v svarilo vsem žganjepivcem. Žalibog, da so te resne besede blagega Slomškega mnogim le deveta briga, in ravno ta neposluhnost je mnogoteremu v pogubo in smrt. Ljudstvo se je po nekaterih krajih zadnji čas tej strupeni pijači strastno udalo. In že je ta grda navada kakor strašen ogenj, iz samega pekla doma, pa po naših krajih sega. Ne prime se strehe, ne sten,

temuč ljudi. Veliko jezer in jezer jih časno in večno gori, ter se jih tudi od leta do leta več unema v tem ognju. In ta strup, ki je v prejšnjih časih bil po lekarnah le za zdravila shranjen, pije se zdaj po krčmah kot navadna pijača in več, ko ga pijejo, tem hujše gorijo ter zapravijo pamet in zdravje, dušo in truplo. Ta pijača milo teče, poslednjič pa opeče, kakor strupena kača.

Žganje je iz pekla doma, očitno delo satana. Hudič je bil od nekdanj goljuf in lažnjivec in še je tak. Dan današnji goljufa ljudi z žganjem za premoženje in poštenje, katero se v žganju zapravi; goljufa za zdravje in življenje, ki se z žganjem krajša; goljufa za srečo zakonsko in otroško, ki se z žganjem zgubi, goljufa za časno in večno veselje.

Koliko žalostnih izgledov o nesrečnem žganjepivstvu nam ne prinašajo časopisi dan za dnevom! Koliko posestev se ne proda zaradi gospodarjeve pijanosti, koliko žen in otrok ne zdihuje v revščini zaradi očetove pijanščine, koliko pijancev, posebno žganjepivcev, pa tudi smrti ne stori v svoji pijanosti in se tako pogubi na večno!

Žal, da imam zabeležiti dva žalostna dogodka in izgleda pretečenih dni. V Št. Jakobskem dolu so našli v enem mesecu nekega domačega kovača mrtvega, ki se je žganja prepil, na cesti obležal ter je po noči zmrznil. Ravno tisti dan so našli na cesti zmrzlega šnopsarja in viničarja p. d. Muhiča v Strihovcu, prej kmeta v Selnici. Starši omenjenega so bili imoviti, pa ko je bil že on (sin) gospodar, njegova mati ni imela več prostora v njegovi hiši, sirota si je mogla pri drugih strehe iskati in tudi umreti. Še zadnje časti lastni materi ni skazal, temuž je šel na dan pogreba v krčmo pijančevati in ko so pogrebci nesli mater mimo krčme, tedaj je on pri oknu vunkaj še neki na pogrebece juckal. O žalosten izgled!

Glejte! zaradi tega pa tudi ni imel sreče pri svojem gospodarstvu, zdaj je moral kot vinčar biti pod ptujo streho in zadnjič je na tako strašni način smrt storil, ni mu bilo dano ob zadnji uri se spokorno z Bogom spraviti. Zapustil je ženo in osem nepreskrbljenih otrok. Resnično žalostno smrt stori žganjepivec. Tak pa tudi ni vreden imenovan biti oče svojih otrok — mož svoje žene — gospodar svoje hiše; ne teh imen si tak ne zasluži, temuž njemu pristujejo grša imena, ker ženo in otroke oropuje s svojo zapravljivostjo ter jih stori za celo življenje nesrečne, če jih še ne vleče s svojim grdim življenjem s seboj celo v pekel.

Kako lahko, kako mirno bi živel, svoje premoženje množil, sebe in svojo družino srečne storil! Otroci bi ga po smrti dobrega gospodarja, skrbnega očeta imenovali in spoštovali, ko bi se nesrečnemu žganjepivstvu ne bil udal.

O kakšna hvala in milovanje bode za takim očetom od strani otrok, ker so zaradi očetove pijanosti v revščino prišli! Mi bi bili lahko srečni, bodo rekli, ko bi bili oče po pameti živeli, še celo materna dedščina je šla očetu po grlu, za nas sirote pa jim ni bilo mar.

Stari pregovor: Pijanec se preobrne, ko se v jamo zvrne; je pri žganjepivcu še bolj resničen, kot pri vinopivcu. Pri vsaki spovedi oblubi, (se vé, zavoljo spovednika) da se ne bo nikoli več upijanil, ali on ne drži obljube, še tisti dan se vpijani. Preklinjavce vidiš po sv. spovedi pohlevne in ne slišiš več kletne besede od njih, zavražnike, ki so dolga leta v sovraštvu živeli, vidiš sprijaznjene, in tako vidiš lahko vsake sorte grešnikov, ki so verige svoje pregrehe raztrgali, težki kamen od svojega srca odvalili in začeli Bogu služiti, pa žganjepivca boš med spokorniki pač težko zagledal. Čas za časom milosti božje preteče, doteče, toda on še zmiraj pije, starost mu kaže v sivih laseh bližnji grob, ali on še zmiraj pije, žalostna skušnjava ga uči nesrečne nasledke, toda on še zmiraj pije, tako dolgo, da stori smrt njegovi pijanosti in hudobijam žalostni konec.

Fr. Fr.

O golobinjaku.

Kdor ima rad golobe pri hiši, koristi sicer nima veliko od njih. Ako mu ne diši posebno njih meso, bode mu več kvara, kakor pa haska od njih. Vendar to njegovo veselje je nedolžno in človek mu ga ne jemlje v zlo, se vé, da more imeti skrb za nje, sicer bi bili soseski na škodo.

Golob je snažna žival in ljubi solnce, za to stoji golobinjak najbolje na kakem osojnem mestu. Snago hoče golob in če se mu za njo ne skrbi, iz njega ne bode nič kaj prida. Ker se golobje, predno vzletijo z doma, radi prepričajo, je-li vse za nje varno, za to je golobinjak tembolji, čem višji je. Gnjezdo ima golobica rada na temnem kraju, za to se ji da prostora v kakem globljem predelu, vendar pa ne na zemlji.

Čista, friška voda je golobu potrebna, studenčnica je za to menda najbolja, daje se golobom v lesenih pokritih posodah. Va-nje se izvrti več lukenj, ne večjih, kakor je treba, da pride golob z glavo skozi nje. Voda, ki ima v sebi žvepla, škoduje golobu, pa tudi konopljeno seme se naj ne daje golobom v preveliki meri. Jedó ga sicer radi, toda vsled njega se jih loti rada bolezen.

Dopisi.

Iz Št. Jurija ob juž. žel. (Sadjerejsko življenje.) Odbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Stajer“ je imel 12. maja svojo sejo. Izmed več zanimivih po-

svetovanj in važnih sklepov povzamem iz zapisnika le nekatere točke, katere bi utegnile zanimati tudi javnost. G. ravnatelj dr. Ipavic med drugim poroča, da je društvu po slav. c. kr. okrajnem glavarstvu Celjskem od osrednega odbora slav. c. kr. kmetijske družbe Štajarske, kateri je prošnjo uložil na visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo, da naj se prodavanje sadja na „mero“ prepove; prodajanje in kupovanje sadja naj se vrši le po uteži (na vago), došel poziv o tej zadevi iz skušenj svoje mnenje izreči. Društvo naše je na to odgovorilo, da se ne strinja z omenjeno prošnjo. Naj se sadje prodaja na mero, na število, ali na vago — da se ga le dosti izpeča; naj se sadjarstvu ne stavijo zapreke pri razpečevanju sadja, ker se še ni za povzdigo sadjereje nič zgodilo. Naj nam n. pr. prej preskrbè potovalnega učitelja o sadjereji, kateri bo zmožen slovenskega kmeta v domači slovenske besedi podučevati. G. ravnatelj dalje poroča, da odborovga sklepa od 5. januarija t. l. — naj si društvo preskrbi lastnega vrtnarja — ni mogel izpeljati, ker so bili dotični ponudniki predragi razmeram našega društva. Pač pa je g. predsednik enega fanta iz tukajšnjega Podgrada Jakob Koželj-a nagovoril, da je šel v sadjerejsko šolo v Maribor, kateri bo potem tukaj opravljal vrtnarsko službo — doma. Na priporočbo gosp. dr. Ipavica je tudi omenjeni Jakob Koželj od slav. okrajnega zastopa v Celju v ta namen dobil štipendijo. O zadevi zasajanja sadnega drevja predlaga g. ravnatelj: društvo naj se s prošnjo obrne do slav. dež. šolskega sveta, kateri naj bi predstojnikom šolskih vrtov priporočal, v šolske vrte ne preveč plemen požlahtnjevati; razven onih lokalnih dobrih plemen naj bi se le ona plemena vzgojevala, ki se pri nas povsod dobro sponesejo in imajo za prodaj in dom najugodnejša svojstva. Med poslednje našteva kaselsko in blenheimsko reneto, zimsko angleško zlato parmeno in štajarski mašancelj.

Val. Jarc, tajnik.

Iz Tičevega. (Imenitna skušnja.) Akoravno v sedanjem času nima živina zdatne cene, vendar pa je za nekateroga gospodarja edini pripomoček, da se reši človek še v časih kakega dolga. Ako ga pa zadene pri tisti uima ali nesreča, uniči mu celo vse upanje. Bog je sicer človeku pamet dal, naj bi z njo ravnal, da bi mu v dušno in telesno korist služilo. Prigodilo se je, da ste 9. t. m. dvema gospodarjema kobili povrgli, toda enemu je precej po dnevu kobila, pisatelju teh vrstic pa je po noči žrebe poginilo. Naključilo pa se je, da je imenovani dan nek mešetar oba gospodarja obiskal in drugemu povedal, kaka nesreča se je onemu zgodila. Ta pa si je mislil: Bog vedi, kako še zna pri njem iziti. Povedal je pa mož, da je žrebe tamkaj precej korajžno.

Ko pa dopisniku žrebe pogine, šine mu misel v glavo: kaj, ko bi žrebe tamkaj še živelo in če bi ga kobila trpela, bi se sam zastran dojne kobile mnogo neprilik rešil, unemu revežu pa bi dobro storil. Blizo eno uro ima hoda do posestnika. Vzame svojega zvestega čuvaja s seboj in se proti 11. uri po noči poda k onemu. Najprvo pogleda v hlev, kaj da je z žrebetom, in začudi se, ker se mu je kar oglasilo. Na to zbudi gospodarja ter ga vpraša, če mu je po volji, da bi kobilo in žrebe skupaj spravila, če ga bode trpela. Za drugo bota pa že pozneje govorila. Na to odgovori drugi: kdo rajši, kakor jaz! Sicer sem že za hrano z novim mlekom naprosil, pa tako bi še bilo mnogo boljše. Ko pa gospodar s hlapcem, ki ob eni po noči kobilo tjakaj prižene, zadnji najprej od nje nekaj mleka nadoji ter pomoči z njim, kolikor mogoče, žrebe in to prej, ko je kobilo v hlev postavil, potem pa v hlevu žrebe prime, nastavi ga kobili, katero je hlapec peljal v hlev. Ta ga začne vohati in čuda, tako ljubezen je do njega dobila, da je ni bilo mogoče več obdržati, ker je hotela z glavo vedno pri žrebetu biti. Gospodar kobile pa je do jutra tamkaj v hlevu ostal ter gledal, kako bode stvar izšla. Bilo je gotovo za oba velika sreča. Najbolj pomenljivo pa je to, kar še sledi. Ko je žrebe h kobili prišlo, bilo je precej korajžno. Ko se je nekaterikrat dovolj od kobile mleka nasrkalo, ni se moglo znebiti blata, najbrž je bilo krivo, ker se mu je že bilo od znotraj nekoliko zasušilo. Predno pa je lastnik kobile odšel, reče onemu: Veš kaj, žrebe ni zdravo, glej torej, kakor veš in zamoreš, da ga ozdraviš. Tebi zna vendar nekaj vreči, mene pa rešiš zastran kobile mnogo neprilik. Ta pa ni bil len. Dobi si precej prdacije, jo stolče ter s cunjjo vred v mleko namoči in ožme ter zalije z istim žrebe. Dobi si pa tudi peteržilnega korenja, namoči ga v laško olje ter potisne žrebetu v zadnjico. Žrebe se je že kotalo, kakor da bi imelo poginiti, toda ko je začelo od njega iti, kmalu je okrevalo in zdaj je gibčno, kakor riba v vodi in v nedeljo potem dne 15. t. m. je lastnik kobile oboje domov vzela, ter se bosta brž ko ne za žrebe pogodila. Po menjenju dopisnika, učijo skušnje, da je največ, ko se mladič povrže, gledati na to, da se izpravi to, kar prinese iz matere s seboj, iz njega. Tudi jaz bi bil znabiti svoje žrebe pogina otel, ko bi me že bile poprej tedaj takošnje poskušnje zadele.

Iznad Pohorja. (Lesenina.) Kjer imajo, kakor pri nas, opraviti z pridelki iz gozdov, tam so navadno kmetje, ki dajo lesenino žagati, drugi pa potlej ž njo trgujejo, ali tako imenovani „hantelmani“. Boljšega posla res ni, kakor biti lesni hantelman. Kmetič mu vozi vse leto lesenino skupaj, vzame časih kak škaforuže, pšena, železa in tudi kak desetak, gotovo pa ne ve

tje do novega leta, za koliko mu bo hantelman njegovo blago zaračunal. In res, ko pride na zimo čas računa, pa odpravljajo ti oderuhi svoje kmete tako, da se Bogu usmili. Ne samo, da mu blago vsako sto po 3, 5 do 8 gld. ceneje računijo, kakor sicer velja, še celo pri prvi priliki, ko je malo bolj trda za denar, žugajo količkaj zadolženemu kmetu s tožbo in večkrat ga res pripravijo na boben. Javno se sme reči, da marsikateri takošen oderuh ima svoj grob s kmetovimi kožami, katere je ob vse pripravil, poslan. Mogoče, da se mu bodo v tem času v ježeve spremenile in ga v večnosti hudo zbadale, pa kaj je to, saj še ni na papirju postave zoper njega. Ker se toraj takošnje ravnanje od tolovajstev le malo razločuje, morali bodo tukaj pomagati naši in vsi pošteni poslanci, da dobimo postavo, po kateri bo moral vsak tak barantač imeti v veži, ali še bolj zunan, po vzgledu krčmarjev nabito tablo, kjer bodo stale zapisane cene, za koliko vsako robo posebič jemlje. Potem se vedó ljudje izogniti teh, ki znajo v jeseni „abzuga“ delati, ko so vendar robo po leti že za polovico dražje dalje prodali. Kdor je prijatelj ljudstva, podpisal bo tako resolucijo*). Kdor bo pa ugovarjal, češ, da se takošnjim še redi in križi delé, temu pa bodi znano, da je v 19. stoletju vse mogoče in tako ni nemogoča tudi naša zahteva. — Na veselo svidenje tedaj dné 30. maja v Ribnici!

Od sv. Trojici pri Slatini. V noči od 8. do 9. aprila t. l. pogoreli so skoraj vsi posestniki na Velikih Rodnah, v občini sv. Trojica. Škoda je bila velika in nesreča tem večja, ker jih je le malo bilo zavarovanih. Ljudje so bili seveda v največi revščini, ker so komaj življenje rešili, druga nič. Ali naglo se je oglasilo mnogo milosrčnih ljudi, ki so na vsak način, posebno v denarju revežem pomagali. Podpisano občinsko predstojništvo šteje si v dolžnost, v imenu obdarjenih revežev se vsem dobrotnikom najtoplejše zahvaliti, osobito blag. gosp. okrajnemu glavarju Mareku, našemu preč. gosp. nadžupniku Ant. Fröhlichu, Slatinskemu ravnatelju g. Geutebrücku pa Slatinskemu županu g. Jan. Ogrizku, ti so imeli z nabiranjem in delitvo milodarov mnogo truda. Bog povrni vsem dobrotnikom stoterno!

Občinski urad sv. Trojica poleg Slatine
dne 22. maja 1887.

Janez Žurman, župan.

Iz Ljutomera. (Naša posojilnica.) Iz društvenega računa naše založnice za leto 1886, kateri je bil v glavni seji dne 17. aprila odobren, uvidi se, da je imelo društvo koncem leta 1886 — 325 udov, ter da jih je v teku

*) Čujemo, da se bode stavila taka resolucija pri zboru „bralnega društva“ v Ribnici. Pis.

računskega leta 13 izstopilo a 32 pristopilo. Po tem takem je društvo od 1885. leta za 19 udov naraslo. Po letnih prineskih na opravnih deležih narasel je zavarovalni fond do konca leta 1886 za 22.088 gld. 53 kr. med tem, ko je izstopivšim udom 1101 gld. 26 kr. izplačano a od ostalih in pristopivših pa 1773 gld. 39 kr. vplačano. — Letnega prometa, bilo je vkupaj 184.915 gld. 61 kr. Kakor bilanca kaže, imelo je društvo na koncu leta 1886 imetja 157.657 fl. 51 kr. in dolgov 156.839 gld. 53 kr. med katerimi je tudi rezervni fond v iznesku 10.092 fl. 3 kr. Prigospodarilo si je društvo v tem letu 818 gld. 18 kr. in zbor je sklenil, da se ta iznesek spet k rezervnemu fondu pripiše.

Raznoterosti.

(Vrabelj.) Ta mnogožer živi se o gošenica, toda le, ako nima slajše hrane. Zato stori v časih veliko škode, izlasti spomladi na vrtilih. Posebno gre na grah, ko izhaja izpod zemlje. Od tega odvrne ga človek težko, ker se vrabelj ne boji strahov. Na nekaterih krajih pa imajo še tudi zoper njega pomoč v premogovih sajah. Njih potrošajo precej na mlado grašje, najbolje, če toliko, da se njiva že z delje pozna tudi po svojih črnih marogah. Na tako njivo se ne spusti vrabelj iz lehka.

(Sadjarstvo.) Za sadjerejo spisuje g. Rihard Dolenc, vodja dež. sadjarske in poljedelske šole na Grmu, imenitno knjigo. Ravno kar je je I. del izdal pri J. Kraju v Rudolfovem. Za tem pa še prideta dva druga. V I. delu je „navod k umnemu izgojevanju lepega, krepkega sadnega drevja“. Posebni ozir jemlje g. spisatelj na osnovo, vreditev in oskrbovanje drevesnic ljudskih šol. Ta knjiga ustreza torej najbolj naši gospodi, posebno pa gg. učiteljem in duhovnikom. Cena je knjigi 70 kr.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
Maribor . . .	7	10	5	20	5	—	3	30	5	20	5	21	4	40
Ptuj	7	45	5	48	5	07	3	12	5	06	4	70	4	30
Celje	7	10	5	20	5	37	3	10	4	95	—	—	7	90
Gradec 100 Kg.	10	15	7	28	8	—	6	90	6	40	—	—	7	05
Ljubljana . . .	7	60	5	40	4	70	3	—	3	15	—	—	—	—
Celovec	6	80	5	20	5	—	3	20	4	20	—	—	—	—
Dunaj	10	15	7	23	6	50	6	50	6	60	—	—	—	—
Pešt } 100 Klgr.	9	18	6	78	7	30	6	20	6	68	—	—	—	—